

VERSEGHY FERENC 1818. *Magyar grammatika avvagy nyelvtudomány, melyben a 'Hazai Nyelvnek sikeres okokra épített Regulái napkeleti nyelvhez illő tanításrenddel mind és pontosan előterjesztetnek. A' magyar nemzeti iskolák számára.* Buda.

ZSINKA ISTVÁN 1939. *A beszédrészek magyar elnevezéseinek története.* A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 49. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.

On Hungarian Grammar Adapted for Infants by Ferenc Rosenbacher

Contributions to the evolution of Hungarian linguistic terminology

This paper looks at FERENC ROSENbacher's *Hungarian Grammar Adapted for Infants*, a key representative of the first Hungarian school grammars from 1792, with the aim of pointing out that Hungarian school grammars published in an increasing number from the late 18th century were major workshops for shaping linguistic terminology. A comparison with the relevant chapters of two scholarly grammars from the same period, one by JÁNOS FÖLDI written in response to a call for bids, and the other entitled *Debrecen Grammar*, shows that ROSENbacher, contrary to superficial opinions, produced a professionally reliable textbook for pedagogical purposes in terms of both the names and the categorisation of parts of speech.

Keywords: school grammar, linguistic terminology, part of speech, categorisation.

SZILI KATALIN
Eperjesi Egyetem

A teljesség és az explicitég igézetében

Emlékezés Petőfi Sándor Jánosra*

1. 1931-ben született Petőfi S. János, rá emlékezik és emlékeztet az alábbi rövid írás. – PETŐFI tanár úr kezdettől fogva a szöveg értelmezésének igényét és céljait állította figyelmé középpontjába, erről tanúskodik folytatásokban publikált visszatekintő önelemzésének címe: A humán kommunikáció szemiotikai elmélete felé (I. Szemiotikai Szövegtan 1990–2006). PhD-értekezésétől kezdve (1971-től) mindig világosan elkülönítette a nyelvészeti kompetenciákat a(z) aktuális szöveg elemzéséhez szükséges) nem nyelvi / nem nyelvészeti kompetenciáktól. A humán kommunikáció kutatása, a nyelvészeti eszközökkel nem (vagy csupán részlegesen) elemezhető összetevők természetük szerint vezettek el a szemléletében a multimediális szöveg elméleti keretének kidolgozásához.

A közelmúltban jelent meg a MMA konferenciája nyomán publikált elemzés a Magyar Művészet című folyóiratban a PETŐFI-teória művészetelméleti lehetőségeiről: NAGY L. JÁNOS (2021: 75–82), az ott tárgyalt elméleti vonatkozásokra ez az írás nem tér ki. (Pl. a szemiotikai textológia konstituensei, a jelentés típusai, a szövegek mint komplex jelek szemiotikai összetevői, a preparatív szöveggyakorlatok, a multimediális szövegek

* Köszönetemet fejezem ki ANDOR JÓZSEFnek értékes tanácsaiért.

elemzésének néhány típusa stb.) Az érdeklődő olvasót a PETŐFI (2004) megfelelő részeihez irányítjuk (l. a 90–91, 99, 106, 108, 122 stb. reprezentációit és kommentárjaikat).

2. PETŐFI tanár úr útját a saját minősítései szerint a matematikai-nyelvészeti – strukturális – kotextuális – lexikális – integratív – szemantikai – multimediális irányultság egymásutánja jellemzi. Tanári évek után kutató, aspiráns, majd munkatárs a Nyelvtudományi Intézetben és az MTA Számítástechnikai Központjában: „A Számítástechnikai Központot, ami ez időszak nagy részében fő munkaadóm volt, több szempontból is jelentősnek tekintem: az ott létrejött Gépi Nyelvészeti Csoport megadta a lehetőséget nemcsak a szinte zavartalan munkára és eszmecserére, hanem – a csoport által létrehozott *Computational Linguistics* című periodika révén – kutatási eredményeink problémamentes angol nyelvű publikálására is” (PETŐFI 1991: 217). Ebben az időszakban tájékozódott az angol, a francia, az orosz és a német nyelvű szövegkutatás irodalmában, ekkor írta a *Modern nyelvészet* című összefoglalóját (1967), cikkeket publikált a lírai szövegek megközelítésének témájából. 1969-ben Szegeden is szerepelt a Kassák-konferencián (A ló meghal, a madarak kirepülnek).

Európában elsőként doktorált szövegnyelvészet központú általános nyelvészetből, majd habilitált (Umeåi Egyetem, Göteborgi Egyetem), kötete *Transformationsgrammatiken und eine ko-textuelle Texttheorie – Grundfragen und Konzeptionen* címmel jelenik meg (1971). Jelentősen segítette indulását JENS IHWE, később HANNES RIESER és TEUN VAN DIJK. Rövid konstanzi tartózkodás után a Bielefeldi Egyetem hívja a Szemantika Tanszékre (1972–1989): „Németországban akkor kezdett intézményesen is kibontakozni a szövegnyelvészet kutatás, amihez én igen kedvező alapokkal rendelkeztem: nyelvi/nyelvészeti és matematikai képzettségem volt... nyelvszakom a német volt, kellő tájékozottsággal rendelkeztem mind a közép- és kelet-európai, mind a nyugat-európai és amerikai nyelvészeti szakirodalomban (beleértve a kezdeti szövegnyelvészet próbálkozásokat is), rendelkeztem bizonyos, a természetes nyelvek számítógépes feldolgozására vonatkozó alapismeretekkel és tapasztalattal, és végül fel tudtam mutatni néhány szövegnyelvészet publikációt is” (PETŐFI 1991: 216).

3. A teljességre törekvés Bielefeldben és Maceratóban (1990 – 2011) jelentős eredményekre vezetett. PETŐFI S. JÁNOS létre kívánta hozni a multimediális szövegek elemzésére alkalmas diszciplínát: „Bármely diszciplína létrehozásához, ha célja, hogy optimális módon tegye lehetővé verbális összetevőt is tartalmazó multimediális szemiotikai képződményeken és képződményekkel (kommunikátumokon és kommunikátumokkal) végrehajtandó valamennyi releváns művelet elvégzését, egy átfogó diszciplínakörnyezet figyelembevételére van szükség” (PETŐFI 2014: 10–11). Jegyezzük meg: a kommunikátum itt tetszőleges kommunikációs szituációban létrehozott multimediális jelegyüttes (jelölt együttes, komplex jel) elnevezése.

A teljesség igénye szerint alakítja ki PETŐFI tanár úr a szövegek kutatásának átfogó diszciplínakörnyezetét (PETŐFI 2004: 75): a diszciplínát a kommunikátumtartományok makrotudományai (MD), a szövegtudományok (NyD = nyelvészeti diszciplínák, TD = textológiai diszciplínák és SztD = szövegtani tárdiszciplínák) és a multidiszciplináris alapozás diszciplínái (= ID) hármasságában rendezi el.

1. ábra

A szövegek kutatásának átfogó diszciplínakörnyezete

MD		
Különböző kommunikátumtartományok makrodiszciplínái		
<i>A mindennapi kommunikáció, a tudományos, a jogi, a biblikus, az irodalmi stb. kommunikáció kommunikátumtartományának makrodiszciplínája</i>		
NyD nyelvészeti diszciplínák	TD textológiai [=szövegtani] diszciplínák	SztD szövegtani társdiszciplínák
<i>(verbális (ekvi)dominanciával rendelkező)</i> <i>adott</i> <i>nyelvkonfiguráció</i> <i>vagy</i> <i>médiumpkonfiguráció</i> <i>vagy</i> <i>kommunikátumtartomány</i> <i>Ny-diszciplínái</i>	<i>(verbális (ekvi)dominanciával rendelkező)</i> <i>adott</i> <i>nyelvkonfiguráció</i> <i>vagy</i> <i>médiumpkonfiguráció</i> <i>vagy</i> <i>kommunikátum-tartomány</i> <i>T-diszciplínái</i>	<i>(verbális (ekvi)dominanciával rendelkező)</i> <i>adott</i> <i>nyelvkonfiguráció</i> <i>vagy</i> <i>médiumpkonfiguráció</i> <i>vagy</i> <i>kommunikátumtartomány</i> <i>Szt-diszciplínái</i>
<i>Általános</i> <i>Ny-diszciplínák</i>	<i>Általános</i> <i>T-diszciplínák</i>	<i>Általános</i> <i>Szt-diszciplínák</i>
<i>Ny-diszciplínák:</i> rendszenyelvészet <i>a rendszer használatának nyelvészete</i> 'szöveg'-nyelvészet [metrika]	<i>T-diszciplínák:</i> bármely diszciplína , amelynek célja szövegek (részleges vagy teljes) formai és/vagy szemantikai architektónikájának elemzése és leírása	<i>Szt-diszciplínák</i> poétika [~szövegtipológia] narratológia retorika stilisztika esztétika
ID		
Az interdiszcipliáris keret diszciplínái		
<i>pszichológia</i>	<i>szemiotika</i>	<i>formális</i> <i>metodológiák</i>
<i>filozófia</i>	<i>szociológia/</i> <i>antropológia</i>	<i>empirikus</i> <i>metodológiák</i>
		<i>X</i>

A felső szektorban a különböző kommunikátumtartományok makrodiszciplínái (MD) között foglalnak helyet a mindennapi kommunikáció, a tudományos, a jogi, a biblikus, az irodalmi stb. kommunikáció kommunikátumtartományának makrodiszciplínái. Ezt az indokolja, hogy egy textológiai diszciplína létrehozásakor a létrehozandó diszciplína figyelembe vehesse a különféle kommunikátumtartományok között fennálló kölcsönhatásokat is.

Ennek a „hengerpalástnak” középső szektora szemlélteti, hogy szükség van az általános nyelvészeti diszciplínákon kívül olyan 1. nyelvészeti diszciplínákra, mint a rendszer nyelvészet, a rendszer használatának nyelvészete és a szövegnyelvészet, pl. a metrika, főleg a poétikai szövegekben; 2. az általános textológiai diszciplínákon kívül olyan textológiai diszciplínákra, amelyeknek célja szövegek formai és szemantikai

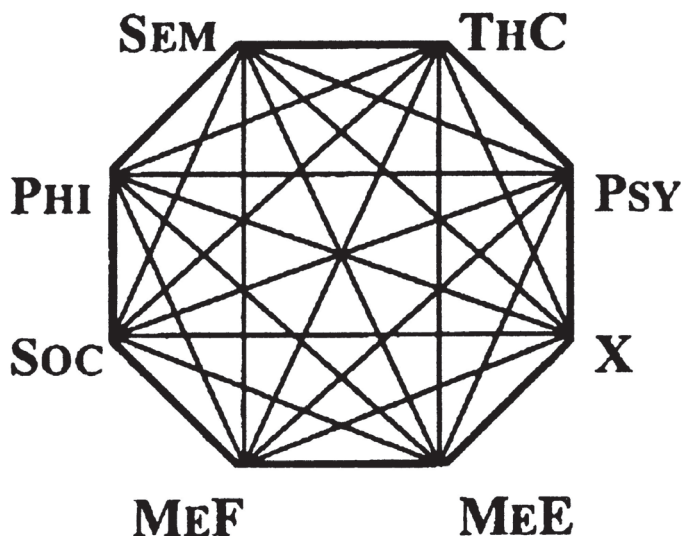
architektonikájának elemzése és leírása; 3. az általános textológiai tárdiszciplínákon kívül az aktuális szöveg aktuális médiumoktól függő poétikai, szövegtipológiai, narratológiai, retorikai, stilisztikai megközelítésére. Természetesen a szemiotikai textológiában a *nyelvészeti* jelölheti bármely médium szövetét, NELSON GOODMAN *Languages of Art* (1968) kötete szerint.

A felső sorok értelmezéséhez: „A felső két sor között kétirányú kapcsolatot értelmeznek: a) az egyik irányban a makro-szövegtudományokban / alkalmazási területeken... a nyelvészeti tudományágak, a szövegtan és a szövegtani társtudományok *alkalmazásra kerülnek*, b) a másikban a nyelvészeti tudományágak, a szövegtan és a szövegtani társtudományok adott makro-szövegtudományoktól / alkalmazási területektől függően *jönnek létre*” (DANYI 1984: 81; P. S. J. kiemelése).

Az alsó szektor szerint szükséges a multidiszciplináris alapozás: a filozófia, a pszichológia, a szemiotika, a tudásszociológia, a kommunikációelmélet, formális és empirikus metodológiák. Ezek a szövegek mint komplex jelek megformálásának feltárásához és leírásához válhatnak szükségessé. Az ID szektorban szereplő X jel arra utal, hogy az interpretációban alkalmazandók az aktuális relátum releváns tartalmainak diszciplinái, pl. a történettudomány, a geográfia, a botanika, az építészet; és szükség szerint olyan tudások, meggyőződések, hiedelmek rendszerei is, amelyek kívül esnek az interdiszciplináris alapozás keretein. A latin elnevezések utalnak (l. az ábrát, PETŐFI 2004: 87): a jeltudomány (semiotica = Sem), a kommunikációelmélet (theoria communicationalis = ThC), a filozófia (philosophia = Phi), a pszichológia (psychologia = Psy), a szociológia (sociologia = Soc) eredményeire, kutatásaira; az adatfeldolgozásban pedig a formális metodológiák (methodologia formalis = MeF) és az empirikus metodológiák (methodologia empirica = MeE) eszköztárára a szemiotikai textológiához.

2. ábra

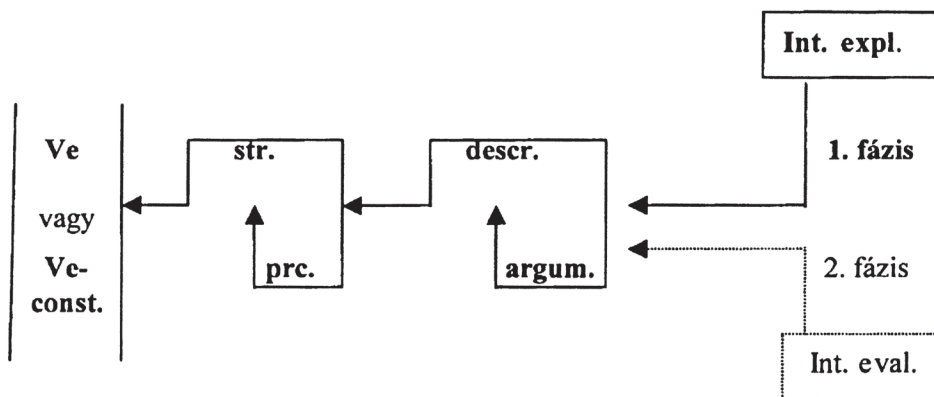
A szemiotikai textológia eszköztára

Vegyük észre, hogy a studium generaleként tárgyalt alapozó diszciplínák sorában a legtöbb kutató javasolja a filozófia, a tudományelmélet és tudománytörténet, a formális metodológiák, pl. a logika, az induktív, abduktív megközelítés és empirikus metodológiák, a szemiotika, a kulturális antropológia, a pszichológia, a szociológia és az informatika alapozását (l. PETŐFI 1994-et is). Az ábra szemlélteti az adott diszciplínák sokoldalú kapcsolatait is.

4. A spontán értelmező interpretáció modalitása leíró típusú (deszkriptív = descr.) értelmezéshez vezet (PETŐFI 2004: 94). Ez csupán az interpretáció eredményét reprezentálja; nem tartalmaz érvelést arra, miért éppen az adott értelmezés jött létre. Ebből adódik a strukturális értelmező interpretáció (= str.), amely a fentebb említett formai és szemantikai architektonika elemei között értelmezett statikus relációkat reprezentálja. Az elméleti interpretáció (2. fázis) értékelő (= evaluatív) interpretációval indulhat, s a természete szerint az argumentatív modalitású értelmezésre (= argum.) vezet: ennek az érvelésnek a reprezentációját is tartalmazza. Az ábrán az argumentatív (= argum.) interpretációnak a tényezőjétől nyíl vezet a spontán leíró értelmezéshez, azaz a deszkriptív értelmezés ennek az érvelésnek a segítségével juthat a következő lépéshez, az architektonikák elemei közötti statikus relációkat reprezentáló strukturális értelmezéshez. Ehhez a strukturális értelmezéshez ugyancsak nyíl vezet a procedurális interpretációtól, amely a statikus relációknak a logikai-temporális vonatkozásait is felhasználja. Az ábra bal oldalán eredményként az interpretáció tárgyai láthatók: a vehikulumhoz (a jelölő fizikai testéhez) vagy a vehikulum tetszőleges összetevőjéhez (konstituenséhez = Ve-const.) formai + szemantikai architektonikát rendel.

3. ábra
A spontán értelmező interpretáció

Az értelmező interpretációk között kitüntetetten fontos megkülönböztetni az elsőfokú és a másodfokú értelmezést. Az elsőfokú interpretációban a vehikulum valamennyi eleme „betű szerint” értelmezhető. Ez főként a formális tudományok szövegeiben szokásos. Az elsőfokú interpretáció tárgyalásában külön is tárgyalható a részlegesen figuratív interpretáció. A figuratív elnevezés olyan szövegek értelmezésekor használatos, amelyek elemei többségükben betű szerint értendők, bizonyos elemeik azonban metaforikus,

metonimikus (=figuratív) értelmükkel interpretálandók. Ilyen értelmezés szokásos a legtöbb szöveg esetében. A másodfokú interpretációban az adott vehikulumhoz szimbolikus jelentést társítunk, tekintet nélkül arra, hogy elemeit betű szerint vagy figuratív módon értelmezzük. Ilyen értelmezést költői vagy mitikus szövegek esetében végzünk; pl. az irodalmi, bibliai parabolák esetében. Ez az értelmezés „a szöveg első fokon interpretált vehikulumához rendelhető egy lehetséges hiperonim szöveg (= HT) közvetítésével. Ennek a hiperonim szövegnek a megalkotásakor az első fokon interpretált vehikulumnak az intuitíve létrejött másodfokú interpretáció számára relevánsnak tartott elemeit ’emeljük’ absztrakt szintre, majd az így nyert hiperonim szöveget konkretizáljuk ’levezetett másodfokú interpretációvá’” (PETŐFI 2004: 169).

A világdarab-specifikus interpretációban megkülönböztetendő a reális/fiktív jelleg (és a de dicto vs. de re); hogy a világdarab milyen részekre tagolódik, ezeknek milyen a viszonyuk egymáshoz; s hogy az objektumok/tényállások közlésformái hogyan rendeződnek el a vehikulumban, a jelölőben. Az értelmező interpretáció leírásában a tudás vagy hiedelem, a feltevések és az elvárások egysége fogható föl: az elemző tud vagy hisz valamit a szóban forgó dologról, személyről, eseményről; ezek alapján feltételezéseket alkot, és valamilyen irányban (akár megfogalmazatlanul) mentális várakozásokat alakít ki magában. Ezekhez kapcsolódhatnak a pszichofizikai diszpozíció tényezői: az értelmezés a szöveg befogadásának objektív és szubjektív sajátosságaitól egyaránt függhet (l. PETŐFI 2004: 106).

A jelentés elemzése és a jelentéskonstruálás elemzése nem párhuzamos: „A jelentés struktúrájának az elemzése és leírása egyszerűbb (és talán elsődlegesebb is), mint a jelentéskonstruálás folyamatáé; a teoretikus jelentéskonstruálás aspektusainak vizsgálata egyszerűbb, mint a természetesé; s végül a ko-textuális jelentés vizsgálata egyszerűbb (és talán elsődlegesebb is), mint a kon-textuálisé vagy a textuálisé. Egy olyan elméletből célszerű tehát kiindulni, amely ezeket a szempontokat maximális mértékben figyelembe veszi, s ebből kiindulva közelíteni fokról fokra a komplexebb elméletek felé. Hangsúlyozni szeretném, hogy ez a stratégia meggyőződésem szerint lényegében különbözik a fragmentumokból kiinduló stratégiáktól: egyrészt ennek a stratégiának a kiindulópontja is már valamiféle teljességet képvisel (lásd ko-textuális jelentés), másrészt a továbbhaladás lépései előre programozottak, végül ezt a továbbhaladást nem köti semmiféle kizárólag formális módszertan dogmája” (DANYI 1984: 36). „Egységes lesz ez a jelentéselmélet, mert az említett komponensek egy szövegelmélet keretében a textuális komponens által dominált hierarchikus rendszert alkotnak, amelynek egyes elemei mind formális, mind tartalmi szempontból egymásra vannak hangolva” (DANYI 1984: 38). A Maceratai Egyetem húsz évig lehetővé tette PETŐFI tanár úrnak, hogy a multimediális szövegek értelmezésének elvi és elemzési területeit szisztematikusan tekintse át (l. ROSSI–PASCUCCI–CALDARELLI szerk. 2007).

5. Pályája kezdetétől arra törekedett PETŐFI tanár úr, hogy a szövegkutatásban a lehetséges teljességet közelítse. BÉKÉSI IMRE így fogalmaz: „Szöveg az egész világ. Találó cím... általános jellemzőjeként P. S. J.-nak az *egészre, teljességre törekvés* igénye emelkedik ki: a valóságismeret teljességének igénye, valamint a valóságismeret teljessége reprezentálásának igénye” (BÉKÉSI 2013: 114).

DOBI EDIT kiegészítése: „A Petőfi-féle kognitív szemiotikai megközelítés azzal, hogy a komplex jelként értelmezett szöveg értelmező reprezentációjába beépíti a kommunikációs folyamat résztvevőit és az ábrázolni kívánt valóságvonatkozást is, a szövegreprezentációt

messze kivezeti a valaha legtágabban értelmezett nyelvészeti keretből is. A szöveg extenzionális szemantikai megközelítése (az intenzionális mellett) a szöveg lényegi funkcióját ragadja meg: a relátumhoz kapcsolódó értelemnek (mint komplexjel-összetevőnek) a reprezentációja a szöveg ábrázoló funkciójának – a szövegterületben nem nagyon jellemző aspektusú – ábrázolása” (DOBI 2011: 34).

Legalább ennyire fontos másik követelménye önmagával és (parciális) szövegelméletével, a TeSWeST, majd VeSReST teóriával kapcsolatban az explicititás. Nem véletlen, hogy 1994-ben az MTA Nyelvtudományi Intézetében tartott előadásának 1996-ban publikált, szerkesztett változata a következő címet kapta: Az explicititás biztosításának feltételei és lehetőségei természetes nyelvi szövegek interpretációjában.

6. A cikkben egyrészt a teljesség követelményének lehető érvényesítése, másrészt az explicititás igényének teljesítése került a középpontba. PETŐFI S. JÁNOS megfogalmazásában: „hogy a szövegek konstrukcióját és/vagy funkcionális beágyazottságát adekvát módon leírassuk, szükségképpen túl kell lépünk a bármily módon értelmezett grammatika/nyelvészet határain, és alkalmaznunk kell v a l a m e n n y i szövegekkel foglalkozó diszciplína eredményeit és módszereit” (2004: 63) „A ’szövegterületi kutatás’ szakkifejezéssel m i n d e n olyan kutatásra utalok, amelynek célja, hogy szövegek formai és szemantikai architektonikája nyelvészeti és hermeneutikai elemzéséhez és leírásához adekvát elméleti keretet biztosítson” (2004: 73; a kiemelés tőlem: N. L. J.). „[A szemiotikai textológia] célja elsősorban elméleti, azaz a kommunikátumok felépítésére és jelentésére vonatkozó ismeretek optimális megismerése és rendszerbe foglalása...; módszerében nemcsak nyelvészeti ismeretekre támaszkodik..., hanem egyrészt más jelrendszerekre (nem verbális médiumokra), másrészt általában a világra vonatkozó ismeretekre is – de módszere alapulnének a maximális mértékű explicitásra törekvést tartja” (ANDOR 2007: 64).

PETŐFI S. JÁNOS sokat tett a szövegterületért: 70 kötetig jutott a *Papierie zur Textlinguistik* (H. RIESERREL), 25 kötetig a *Research in Text Theory*, negyven éves múlt a T. VAN DIJKKAL alapított *Text* (1980–), hat kötetig a *Sistemi segnici e loro uso nella comunicazione umana* sorozat (*Quaderni di Ricerca e Didattica*, 1993–2004); húsz kötetig a *Szemiotikai Szövegterület* (1990–2012), 16 kötetig az *Officina Textologica* (1997–) stb.

Bielefeldben és Maceratában vendégkutatóként dolgozhatott többek között Bernáth Árpád, Bókay Antal, Csúri Károly, Horányi Özséb, Kanyó Zoltán, Kertész András stb. Hazaérkezett a rendszerváltozás után: előadásait a mai napig emlegetik, a szövegterületet közlebb vitte a teljességhez.

Kulcsszók: szövegterület, enyhén platóni elv, teljesség, explicititás.

Hivatkozott irodalom

- ANDOR JÓZSEF 2007. A szövegterület diszciplináris alapkérdéseiről és a szemiotikai textológia státusáról. Elektronikus beszélgetés Petőfi S. Jánossal 2001-ben. In: BÉKÉSI IMRE – PETŐFI S. JÁNOS – VASS LÁSZLÓ szerk., *Szemiotikai Szövegterület 18*. JGYF Kiadó, Szeged. 54–58.
- BÉKÉSI IMRE 2013. Otthontól hazáig. Petőfi Sándor János (1931–2013). *Magyar Nyelv* 109: 212–224.
- DANYI MAGDOLNA 1984. Nyelvészet, szöveg interpretációelmélet. Interjú Petőfi S. Jánossal. *Híd* 48: 62–90.

- DOBI EDIT 2011. A szemiotikai textológia a magyar szövegtani kontextusban. Terminológiai kérdések a magyar nyelv szövegtanában. *Officina Textologica* 16: 11–36.
- GOODMAN, NELSON 1968. *Languages of Art. An approach to a theory of symbols*. The Bobbs-Merrill Company, Indianapolis – New York – Kansas City.
- HÖLKER, KLAUS – MARELLO, CARLA szerk. 2011: *Dimensionen der Analyse von Texten und Diskursen. Festschrift von János Sándor Petőfi zur achtzigsten Geburtstag*. Münster – LIT Verlag, Berlin–London.
- KERTÉSZ ANDRÁS 2005. Textológia és tudományelmélet. In: BÉKÉSI IMRE – PETŐFI S. JÁNOS – VASS LÁSZLÓ szerk., *Szemiotikai Szövegtan 5*. JGYF Kiadó, Szeged. 139–144.
- NAGY L. JÁNOS 2021. Petőfi Sándor János szemiotikai textológiája és a művészetelmélet. *Magyar Művészet* 7/3: 75–82.
- PETŐFI S. JÁNOS 1967. *Modern nyelvészet. Tájékoztató összefoglalás*. Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, Budapest.
- PETŐFI, JÁNOS S. 1971. *Transformationsgrammatiken und eine ko-textuelle Texttheorie. Grundfragen und Konzeptionen*. Anthenäum Verlag, Frankfurt am Main.
- PETŐFI S. JÁNOS 1994. A szemiotikai szövegtan mint egy studium generale egyik lehetséges eleme. In: VASS LÁSZLÓ szerk., *Magister emeritus 1993*. JGYF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS 1996. *Az explicitéség biztosításának feltételei és lehetőségei természetes nyelvi szövegek interpretációjában. A szemiotikai-textológiai értelmező interpretáció néhány aspektusa*. *Linguistica. Series C. Relationes 8*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest.
- PETŐFI S. JÁNOS 2004. *A szöveg mint komplex jel. Bevezetés a szemiotikai textológiai szöveg szemléletbe*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- PETŐFI S. JÁNOS 2007. Szövegkompozíció és jelentés. Témák és megközelítések a szövegtani kutatásban. In: BÉKÉSI IMRE – PETŐFI S. JÁNOS – VASS LÁSZLÓ szerk., *Szemiotikai Szövegtan 18*. JGYF Kiadó, Szeged. 15–125.
- PETŐFI, JÁNOS S. 2011. *Per una teoria semiotica integrata del testo. Dalla TeSWeST alla Testologia Semiotica*. Szerk. LUCIANO VITACOLONNA. Carabba, Lanciana.
- PETŐFI S. JÁNOS 2013. *A szemiotikai textológia mint integratív szövegtani diszciplína megalkotása felé*. Szerk. DOBI EDIT. Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- PETŐFI S. JÁNOS 2014. *A szemiotikai textológia elnevezésű szövegtani diszciplína megokoltságáról, jellemző jegyeiről és alkalmazásáról*. MTA, Budapest.
- ROSSI, PIER GIUSEPPE – PASCUCCI, GIULIANA – CALDARELLI, ALDO szerk. 2007. *Da un ateneo all altro. Verso la costruzione di una teoria semiotica del testo*. DVD, Macerata.

Under the spell of totality and explicitness

In memory of Sándor János Petőfi

In a response, Professor Petőfi declared his basic research approach to be slightly Platonian. With his well-known semiotic textology, the Vehiculumstructure–Relatumstructure model, the professor sought to create an interpretive framework of text semiotics independent of the language(s) within the semiotic theory of human communication. The paper quotes the efforts into completeness and explicitness in Petőfi's works (Petőfi 1996, 2004, 2008), the related thoughts in his interviews (Danyi 1984, Andor 2007), also referring to the words of his contemporaries (Dobi 2011, Békési 2013).

Keywords: text research, slightly Platonian principle, completeness, explicitness.

NAGY L. JÁNOS
Szegedi Tudományegyetem